

ge, der omhandler de kommunale sundhedsredegørelser (jf. lov nr. 1210 af 27. december 2003), som forslagsstillerne betragter som en nedprioritering af forebyggelsesindsatsen, giver forslagsstillerne anledning til bekymring for, om den indsats, der ydes over for de svagest stillede børn i sundhedsordningerne, er tilstrækkelig.

Forslagsstillerne er af den holdning, at en udbygning af sundhedsordningen for de svagest stillede børn er helt nødvendig for, at vi sikrer den tidlige og nødvendige indsats, som loven lægger op til, og som vi ved er altafgørende, for svigt i de tidligste måneder og år følger et menneske resten af livet. Mange kommuner har organiseret sig således, at det i barnets allerførste måneder er en sundhedsplejerske, der er i kontakt med barnet. Sundhedsplejersken er derfor en af de første, der er uddannet til og har mulighed for at konstatere, hvorvidt barnet trives og udvikles normalt, og som kan konstatere, om der findes en ophobning af risikofaktorer i hjemmet, der er til skade for barnet. Ifølge SFI's forskning i den negative sociale arv og forskningsoversigten »Anbringelse af børn uden for hjemmet« (Socialforskningsinstituttet, 2003) viser undersøgelser af anbragte børns sociale baggrund, at der i hjemmene har været en ophobning af risikofaktorer, og at en begrænsning af risikofaktorer er nødvendig for, at børn kan få den fornødne omsorg derhjemme og derved blive boende.

Sundhedsplejersken er i en optimal position til at yde støtte til de forældre, der ikke kan eller vil tage ordentligt hånd om deres barn, fordi sundhedsplejersken kommer i hjemmet og kender både forældre og børn, og fordi hun (det er oftest en kvinde) i langt de fleste hjem er en velkommen gæst. I familier, hvor barnet ikke får den fornødne omsorg, bør sundhedsplejersken have ressourcer til at tilbringe ekstra timer, eventuelt fuld tid, i en kortere periode, så barnets og familiens første tid sammen bliver optimal. Sundhedsplejerskens arbejde skal bidrage til kommunens samlede tværfaglige indsats, hvis sigte er at nedbringe den samlede mængde af risikofaktorer i barnets liv. Vigtigt er det for at bevare det gode forhold mellem forældrene og sundhedsplejersken, at sundhedsplejerskens opgaver ikke udvikler sig til myndighedsudøvelse, men bliver opfattet som omsorg for barnet og engagement i familiens trivsel og altså ikke opfattes som en trussel mod eller fordømmelse af forældrene.

Ad 2. Daginstitutioner

Mulighederne for en øget indsats fra sundhedsplejerskernes side kan ikke stå alene, når det gælder om at bryde den negative sociale arv. Socialforskningsin-

stituttet (SFI) har undersøgt, hvad der findes af internationale og danske forskningsresultater om, hvad dagtilbud betyder for børn: »Effekter af dagpasning« (arbejdsrapport, Socialforskningsinstituttet, 2002:18). Der findes meget få danske undersøgelser på området. Det er i og for sig paradoksalt, når man tænker på, at institutionerne har stor betydning for børnenes udvikling og lægger beslag på meget store samfundsmæssige ressourcer. Dækningsgraden for de 3-5-årige i Danmark er i dag på 94 pct.

SFI-undersøgelsen viser, at typen af dagtilbud ikke spiller den afgørende rolle, men det gør derimod kvaliteten – se i øvrigt »Daginstitutioner for alle« (BUPL, Appendiks, 2002). De udenlandske undersøgelser, som SFI har kigget nærmere på, viser, at velkvalificeret personale og gode normeringer i førskolealderen kan styrke kompetencer, der kan give børnene et løft i skolen og senere slå positivt igennem ved f.eks. uddannelsesvalg, erhverv, selvforsørgelsesgrad m.v.

Omvendt viser afdækningen af de udenlandske undersøgelser også, at dårlige normeringer, store børnegrupper, for lidt plads og ringe pædagogisk kompetence hos personalet spiller negativt ind på børnenes udviklingsmuligheder.

Som led i VK's udspil om den sociale arv har Socialministeriet bestilt et arbejdsrapport fra SFI om daginstitutionernes betydning i arbejdet for at bryde den negative sociale arv: »Vidensopsamling om social arv« (redigeret af Niels Ploug, Socialministeriet, 2003). SFI's nye arbejdsrapport understreger og udbygger de konklusioner, som man fandt frem til i forbindelse med førnævnte undersøgelse.

International forskning peger med andre ord entydigt på, at den samfundsinstitution, der mest effektivt m.v. kan være med til at bryde den negative sociale arv, er daginstitutionen, vel at mærke hvis denne er præget af kvalitet og engagerede pædagoger med en høj faglighed m.v.

Ad 3 og 4. Pasningsgaranti og institutionsret

Forslagsstillerne vil pege på, at de uheldige sociale konsekvenser af afskaffelsen af det såkaldte anciennitetsprincip kan »udlignes«, hvis de kommuner, der i dag ikke har en reel pasningsgaranti, indfører en sådan.

Dertil kommer, at der eksisterer store sociale skævheder i brugen af dagtilbud, idet der er meget markante forskelle i brugen af daginstitutioner og dagpleje. De forældre, der er mindst tilbøjelige til at »vælge« pædagogiske institutionstilbud eller kommunal dagpleje, er forældre med kort eller ingen uddannelse, forældre med lav indkomst og forældre, der er